

Sygn. akt III UK 87/15

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania I. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 stycznia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 stycznia 2015 r., sygn. akt III AUz [...]

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 31 stycznia 2015 r. oddalił zażalenie ubezpieczonej I. Ł. na postanowienie Sądu Okręgowego w Z. z dnia 16 października 2014 r., którym odrzucono jej wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z 27 grudnia 2013 r. i odrzucono to odwołanie.

Sądy obydwu instancji ustaliły, że wspomnianą decyzją z dnia 27 grudnia 2013 r. organ rentowy stwierdził, iż I. Ł., jako osoba prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu. Decyzja ta została wydana po przeprowadzeniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych postępowania wyjaśniającego, o którym ubezpieczona wiedziała i w którym uczestniczyła, składając w dniu 12 listopada

2013 r. pismo wyjaśniające. Decyzja została wysłana na adres ubezpieczonej i była dwukrotnie awizowana w dniach 31 grudnia 2013 r. i 8 stycznia 2014 r. W dniu 15 stycznia 2014 r. przesyłkę zwrócono nadawcy. Ubezpieczona przebywała w tym czasie we W. i wróciła z zagranicy w lutym 2014 r. Decyzję ostatecznie odebrała 30 czerwca 2014 r., a w dniu 17 lipca 2014 r. złożyła odwołanie od niej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, odwołująca się nie obaliła domniemania skutecznego doręczenia jej w dniu 14 stycznia 2014 r. przesyłki zawierającej zaskarżoną decyzję organu rentowego. Korespondencja została bowiem skierowana na właściwy adres (podany przez stronę), dopełniono terminów dotyczących dwukrotnego zawiadomienia adresatki o możliwości odbioru przesyłki należycie przechowywanej przez operatora pocztowego oraz dokonano terminowego zwrotu przesyłki do nadawcy. Tym samym zachowano wszystkie wymagania wynikające z art. 42-44 k.p.a., warunkujące skuteczność doręczenia korespondencji. Rozpoczęty w dniu 15 stycznia 2014 r. miesięczny termin z art. 477⁹ § 1 k.p.c. do wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego upłynął w dniu 15 lutego 2014 r. Odwołanie złożone przez ubezpieczoną w dniu 17 lipca 2014 r. jest zatem spóźnione o ponad pięć miesięcy. Przekroczenie ustawowego terminu jest - zdaniem Sądów orzekających - nadmierne i nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od strony. Przebywanie przez odwołującą się za granicą w okresie, gdy zapadały istotne dla niej rozstrzygnięcia organu rentowego, nie zwalniało jej bowiem z obowiązku należytego dbania o własne sprawy. Ubezpieczona miała świadomość, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi postępowanie wyjaśniające dotyczące objęcia jej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Powinna zatem interesować się jego przebiegiem. Wyjeżdżając czasowo za granicę odwołująca się miała możliwość ustanowienia pełnomocnika do doręczeń, co pozwoliłoby jej na bieżące kontrolowanie kierowanej do niej korespondencji. Mogła też sama lub przez upoważnioną osobę zasięgać telefonicznie informacji w organie rentowym. Z takich możliwości jednak nie skorzystała. Wyjazd za granicę co do zasady nie usprawiedliwia niedochowania terminu do wniesienia dowołania. Spowodowany takim wyjazdem brak zainteresowania kwestiami związanymi z podejmowaniem ustawowych obowiązków dotyczących prowadzonej działalności gospodarczej stanowi

niezasadne zaniechanie czynności procesowej, które wynika z nieprzykładania należytej staranności do załatwiania własnych spraw. W konsekwencji w niniejszej sprawie nie zaistniały przesłanki nieuwzględnienie uchybienia terminu do złożenia przez ubezpieczoną odwołania od decyzji organu rentowego, a samo odwołanie podlegało odrzuceniu z mocy art. 477⁹ § 3 k.p.c.

Skargę kasacyjną na powyższe postanowienie złożyła odwołująca się. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania mającego istotny wpływ na wynik sprawy, tj. 477⁹ § 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność wynikającą z naruszenia przepisów powołanych w postawie kasacyjnej. Zdaniem skarżącej, nie mogła ona wcześniej złożyć odwołania od decyzji organu rentowego, gdyż decyzja ta nie została jej skutecznie doręczona i odwołująca się nie mogła zapoznać się z jej treścią. Sądy orzekające niesłusznie też uznały, że uchybienie terminu do zaskarżenia tej ze decyzji był nadmierne, albowiem skarżąca złożyła odwołanie tuż po zapoznaniu się z treścią decyzji. Sądy nie dokonały też wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i niesłusznie uznały, że opóźnienie w zaskarżeniu decyzji organu rentowego nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od ubezpieczonej. Tymczasem sąd ubezpieczeń społecznych posiada wynikającą z art. 477⁹ § 3 k.p.c. dyskrecyjną możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie, jeśli zostały spełnione określone w tym przepisie przesłanki. Nierozważenie materiału dowodowego sprawy spowodowało, że zamknięto skarżącej drogę do dochodzenia swoich praw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w

konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu

prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

W przedmiotowej sprawie skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera bowiem żadnego jurydycznego wyводу potwierdzającego słuszność tezy o kwalifikowanym naruszeniu przez Sąd drugiej instancji przepisu art. 477⁹ § 3 k.p.c. Sąd Apelacyjny nie tylko nie kwestionował, ale wręcz przyznał wynikającą z tego przepisu swoją kompetencję do potraktowania spóźnionego odwołania od decyzji organu rentowego jako złożonego w terminie. Szczegółowo też rozważył okoliczności sprawy i umotywował przyczyny, dla jakich uznał, że w przedmiotowym przypadku nie zachodzą ustawowe przesłanki skorzystania z tej kompetencji, takie jak nienadmierność uchybienia terminu do wniesienia środka zaskarżenia oraz niezależność od strony przyczyn zaistniałego opóźnienia. Skarżąca zmierza w rzeczywistości do podważenia ustalonego przez Sądy orzekające stanu faktycznego sprawy. Tymczasem kwestie dotyczące ustalonych faktów nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681). Zaprezentowana przez autora skargi kasacyjnej argumentacja jest przy tym niespójna. Z jednej bowiem strony skarżąca zarzuca Sądowi drugiej instancji brak wnikliwego rozważenia materiału dowodowego i poczynienie nieprawidłowych ustaleń w kwestii spełnienia warunków nieuwzględnienia faktu uchybienia przez ubezpieczoną terminowi do wniesienia odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z drugiej zaś strony - neguje samo opóźnienie w złożeniu środka

zaskarżenia, skoro stawia tezę o nieskutecznym doręczeniu jej decyzji organu rentowego. Teza ta pozostają przy tym w sprzeczności z dokonanymi w tym zakresie ustaleniami Sądów orzekających i bez jakiegokolwiek odniesienia się zarówno do tych ustaleń, jak i ich oceny prawnej przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

I.n